

1. GİRİŞ

BDDK'nın KOBİ kredileri için karşılık oranını yarım puan düşürmesi ve tüketici kredileri için karşılık oranlarını yükseltmesinin 2014'te KOBİ kredilerinin hızla büyümesine yol açması beklenmektedir. Piyasayı en az iktidar kadar ince ve derinden takip etmek zorunda olan bankalar, yönetim riskleri gereği değişen her bir yasa-uygulama-yaptırımlarla stratejisini değiştirmektedir ve böyle yapmak zorundadır. Cirosu 40 milyon liranın altında olan mikro işletmeler, küçük ve orta boy işletmeler için bankaların daha sık bir rekabete gireceği söylenmekte ve beklenmektedir. Bankacılık sektörü uzmanlarına göre sektörün kredi büyümesi % 15-20 aralığında, KOBİ kredilerinin ise % 30 bandında büyüyeceği tahmin edilmektedir.

2. BDDK MEVZUATI

Bankacılık düzenleme ve Denetleme Kurul, şubat ayında yürürlüğe girmek üzere, tüketici kredilerine bazı vade sınırlamaları ve kredi kartlarına ise taksit kısıtlamaları getirdi. KOBİ kredileri için karşılık oranını yarım puan düşürürken, tüketici kredileri için karşılık oranlarını yükseltmesi bankaların kredi odaklarını değiştirmesine ve likidite havuzlarını genişletmelerine neden olacaktır. Çünkü tüketici kredilerinin meblağları daha alt seviyelerde olurken, KOBİ kredileri, işletme kredisi, yatırım kredisi gibi kredilerden oluşacağı için meblağ daha yüksek ve ödenme biçimi de daha riskli bir yapıda olacaktır.

BDDK yatırımı ve istihdamı teşvik edici kredileri artırmak için KOBİ kredilerinde karşılık oranlarını yüzde 1'den yüzde 0,5'e indirmiştir.

3. KOBİ'LERİN EKONOMİDEKİ YERİ

OECD tanımına göre Türkiye'deki işletmelerin yüzde 99,5'ini KOBİ'ler oluşturmaktadır. TÜİK'in verilerine göre istihdamdaki payı yüzde 78 olan KOBİ'ler ihracatın da yaklaşık %60'ını yapmaktadır. Bu nedenle KOBİ'ler ekonominin önemli çarklarını oluşturmaktadır.

Türkiye'de Kobiler

İşletme Büyüklüğü	İstihdam	Yıllık net satış hasılatı	İşletme Sayısı	(%)
Mikro	1-19	1 milyon TL altı	2.522.011	97,3
Küçük ölçekli işletme	20-49	1-8 milyon TL	45.900	1,8
Orta büyüklükteki işletme	50-249	8-40 milyon TL	19.408	0,7
Büyük işletme	250 üstü	40 milyon TL üstü	3.763	0,1

3.1 Geçmişten Günümüze Kobiler

Kısaca özetlemek gerekirse 1990'lı yıllara kadar geçen dönemde ülkemiz özellikle yaşadığı askeri darbeler, global anlamda yaşanan 1970'lerde olduğu gibi büyük petrol şokları, 1950 ve 1960'larda yaşanan ABD ile çeşitli ülkelerin yaşadığı siyasal çatışmaların sonucunda çıkan savaşlar, 1929 yılındaki büyük depresyon, 1987 yılındaki borsa krizi vb. yerel veya global olaylar ülkemizi yakından etkilemiştir. Özellikle 1980 yılında alınan 24 Ocak kararları ve sonrasında 1989 yılında kabul edilen Türk Parasını Koruma Hakkında 32 sayılı karar öncesinde ülkemiz ekonomisinin henüz küresel bir ekonomi haline gelemediğini ve finansal serbestiye henüz gidilemediğini göstermiştir. Bu zamandan sonra yaşanan finansal serbesti ve liberalizasyon politikaları ülkemizin de diğer açık ekonomiler gibi yatırım yapılan bir ülke konumuna gelmesini sağlamış ve ülkemizdeki birçok kamu veya özel işletme daha kolay fon bulabilir hale gelmiştir.

3.2 Yakın Gündem Kobiler

Bu süreçten sonra BDDK'nın faiz hadlerine getirdiği kısıtlamalar, daha kolay fon imkânı, bankalar arası rekabet sayesinde piyasaya likidite aktarımının artması KOBİ'lerin önünü açmıştır. KOBİ'lerin yavaş yavaş artarken bankalar KOBİ'lere yaklaşmakta yine de tereddüt etmiştir. Bundan 4-5 yıl öncesine kadar KOBİ'ler finans sistemine tam olarak entegre olamamıştır. Geleneksel bankacılık sisteminde ise bu tip müşteriler küçük ve riskli olarak değerlendirilmiştir. Kayıt dışı KOBİ sayısı da yüksek olduğu için son yıllara kadar bu işletmelere şüpheyle bakılmıştır. Ayrıca bankaların müşteri olarak kazandıkları mikro ve küçük boy işletmeleri kolay kaybetmeleri, ve bu müşterilerin de riskler barındırması KOBİ'lere verilen önemi iyice azaltmış bankacılar KOBİ'lere çok asılmamıştır.

3.3 Güncel Veriler

Ekonominin 2010'dan itibaren ivmelenen seyri ve bütçe açığının da kapanmasıyla, bankalar, özel sektör işletmelerine giderek daha çok kredi vermeye başlamıştır. BDDK'nın Kasım 2013 verilerine göre, KOBİ tanımına giren şirketlere kullanılan kredi tutarı önceki yıla göre yüzde 30'un üzerinde artışla 262 milyar olarak gerçekleşmiştir. Bu büyümede etkili olan faktörler arasında, KOBİ tanımının Kasım 2012'de değişmesi de var. KOBİ'ler daha önce, 250 kişiden az çalışanı olan ve yıllık net satış hasılatı ya da mali bilançosu 25 milyon TL'yi aşmayan işletmeler olarak tanımlanmıştır. Yapılan değişiklikle ise şimdi **çalışanı yine 250 kişiden az olan ama cirosu 40 milyon TL'yi aşmayan işletmeler KOBİ olarak kabul edilmektedir. KOBİ'ler paranın maliyetinin arttığı, risklerin ve belirsizliklerin çoğaldığı bu dönemde hem daha uygun maliyetli kredi bulma peşinde, hem de ufkunu açacak, dalgalı piyasalarda gemisini yüzdürebilecek bilgiler peşindedir.** Bankaların strateji uzmanlarıyla bu açığı gidermesi de beklenenler arasındadır. Sayıları 2,5 milyonu aşan KOBİ'lerin sadece

%10'u kredi kullanmaktadır. Bunun nedeni KOBİ'lerin teminat vermekte zorlanması gösterilmektedir. Bu sorun çözülmesi halinde KOBİ kredilerinin daha da ivmelenmesi beklenmektedir. **KOBİ'ler, 2011 yılında en fazla ticaret sektöründe faaliyet göstermiştir. KOBİ'lerde ekonomik faaliyetlerin istatistiki sınıflamasına göre girişimlerin yüzde 40,8'i toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı, yüzde 16,4'ü ulaştırma ve depolama, yüzde 12,8'i imalat sanayinde faaliyet göstermiştir.** 2012'de ihracatın yüzde 62,6'sı KOBİ'lerden yapılmıştır. 2012'de ihracatın yüzde 62,6'sı, ithalatın ise yüzde 38,5'i KOBİ'ler tarafından gerçekleştirilmiştir. İhracatta; 1-9 kişi çalışan mikro ölçekli girişimlerin payı yüzde 20,6 iken, 10-49 kişi çalışan küçük ölçekli girişimlerin payı yüzde 24,3 olmuştur. 50-249 kişi çalışan orta ölçekli girişimlerin payı yüzde 17,7, 250 ve daha fazla kişi çalışan büyük ölçekli girişimlerin payı ise yüzde 37,2 olmuştur. Girişimin ana faaliyetlerine göre ihracat değerinin yüzde 34,9'u sanayi, yüzde 60,1'i ticaret sektöründe faaliyet gösteren KOBİ'ler tarafından yapılmıştır.

4. BANKALARIN DURUMU

KOBİ'lerin gelişimine paralel olarak finansman kaynaklarının en büyüğünü oluşturan bankalar, bu çarkın itici gücü olarak, hizmetlerini geliştirme, pastadan daha çok pay almayı amaçlamaktadır. Gerek köklü bankalar, gerek atağa kalkmış, gerekse pazara yeni giren bankalar, ekonomide sisli havanın hakim olacağı yeni dönemde daha fazla işletmeye ulaşmayı, kullandığı kredilerde KOBİ payını artırmayı hedeflemektedir. **Gelişmiş piyasalara (Avrupa Piyasaları) bakıldığında KOBİ'lerin toplam krediler içindeki payı yüzde 40-50'lere ulaşmaktadır. Türkiye'de ise bu oran henüz bunun yarısındadır.** Ekim 2013 verilerine göre, bankacılık sektörü toplam kredilerinin yüzde 26'sını KOBİ kredileri oluşturmaktadır. Kredilerin yüzde 42'si kurumsal/ticari, yüzde 32,5'i ise bireysel kredilerden oluşmaktadır. Bankacılık sektörünün aktif toplamı 2013 yılının dokuz ayında %20,3 artarak 1.649 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. TP varlıklar %15,9, YP varlıklar USD bazında %13,8 büyümüştür. Eylül 2013 itibarıyla yıllık büyüme %26 olarak gerçekleşmiştir. Bu büyümelerin, bankacılık sektörünün sert rekabet içinde KOBİ'ler için bir fırsat olduğu da gerçektir.

4.1 BANKALARDAN EK DESTEK

- Kobiler erken haber vermeleri durumunda, krediyi uzun vadeye yayabileceklerdir.
- Bankalar sadece finansman değil, danışmanlık gibi destekler de sunmaktadır.
- Firmaların faaliyet gösterdikleri sektöre ve nakit akışlarına uygun vade ve geri ödeme planları ile şekillendiriliyor. (Örn: Tarım sektöründe faaliyet gösteren firmalara, hasat dönemine göre ödeme koşulları sunulmaktadır)
- Girişim bankacılığı faaliyetleri altında, yeni kurulan işletmelere daha uygun faizler

verilmektedir.

	Müşteri sayısı (Bin Kişi)	Artış oranı (%)
2013	2.066	15,5
2012	1.788	15,7
2011	1.546	12,4
2010	1.375	11,9
2009	1.229	-5,5
2008	1.301	-5,6

Kaynak: BDDK

BDDK verilerine göre 2013'ün ilk 3 çeyreğinde de KOBİ kredi hacminde büyük artış yaşanmıştır. KOBİ'lerin kredilerindeki genişleme, KOBİ sayısının artmasıyla, toplam kredi genişlemesinin üzerinde seyretmiştir.

5. SONUÇ

Bankalar birbirleriyle olan rekabetin etkisiyle çeşitli yöntemlere başvurmayı planlamaktadır. 2014'te neredeyse bütün sektörlerden daha fazla büyüme beklemektedir. Bankalar kurumsal olarak kredi hacimlerinde ortalama % 50'lik bir büyüme beklemektedir. Böyle bir durumda, Türkiye'de 2014 yılında KOBİ sayısında artış olacağı kesin gibidir. Takibe düşecek kredilerin de artacağı öngörülmektedir.

Özel Bankaların Kullandığı Krediler

Garanti Bankası	25,2 milyar TL kredi kullandırdı.
İş Bankası	35,5 milyar TL kredi kullandırdı.
Yapı Kredi Bankası	13 milyar TL' kredi kullandırdı.
Finansbank	4 milyar TL kredi kullandırdı.
ING Bank	4,4 milyar TL kredi kullandırdı.

Bankaların karlılıkta 6 kritere önem vermesi gerekmektedir;

- 1- Mevduat baz daha yüksek marjlı KOBİ segmentinde büyüme
- 2- mevduatın bazını korurken maliyet açısından daha avantajlı toptan fonlama üzerinden fonlama tarafını çeşitlendirme
- 3- Kredi riskine ekstra önem ve bu sayede düşük provizyon maliyeti,
- 4- Maliyet Kontrolü
- 5- Finansal danışmanlık ve yatırım danışmanlığı
- 6- Kredi kullandırma rehberliği

BDDK'nın 2001'de kurulduktan sonra, karşılık oranları, öz sermaye mecburiyeti gibi yaptırımlar bankaların daha dengeli büyümesini sağlamıştır. Aynı zamanda HSBC gibi dış kaynaklı bankaların sektöre girişi, sektördeki gelişimi hızlandırmış ve sistemi kuvvetlendirmiştir. Son olarak BDDK'nın tüketici kredilerindeki karşılığı artırması KOBİ kredilerindeki karşılık oranını azaltması, tüketicilerin kredi kartı taksiti uygulamasından da sınırlı olarak istifade edebilecek olması, Bankalar için altın tepside sunulmuş bir fırsattır. Bankalar da bu fırsatın farkında ve kriz gibi görünen yakın gündemi fırsata çevirmek adına çalışmalara başlamıştır.